

Tereddut -32 / dowamy

Category: Edebi makalalar, Kitapcy
написано kitapcy | 24 января, 2025
Tereddut -32 / dowamy Tereddut

Hyzyr aleýhissalam bilen görüşülip bilnermi?

Ynsan düşünje bilen baglanşykly meseleleriň üstünde durup, ol meseleleri özünde jemlän kitaplary öwrenen ýagdaýynda çuňlaşar. Kalby ýasaýyşy bilen baglanşykly meseleleriň üstünde saklanyp, olara yhlas bilen aralaşan wagty, ruhy taýdan aýratyn özgerer. Ylmy meseleleriň üstünde tutanýerlilik bilen durup we bu meselede her gün täze ösusler gazanyp, täze-täze açışlara ýeten ýagdaýynda ylmy çuňluklara ulaşar. Bularyň ählisinden geçip bilip, diňe Allahyň razylygyny we Ony hoşnut etmäge gönügen ynsan Allah bilen bolan gataşygy derejesinde çuňlaşar.

Aslynda Allah bilen baglanşygynدا çuňlaşan bir ynsan netije babatda beýleki ýollar bilen gazanyp biljek her bir zatlarynyda gazanar. Belki sähel zähmet, ýonekeý bir maglumat bilen Hak Tagala onuň ylmyna keramat berip birini müň eder we ony ýyllar boýy zähmet çekiliп ýetilmejek netijelere ýetirer. Şeýdibem olar ýalyalar bir gezek okar, emma, ondan müňlerçe manylara ýetip biler.

Takyk we tebigy ylymlar öwrenildigiçе ynsanyň beýnisine we kalbyna ornaşar we ynsanyň zähmetine görä öser, boý alar. Ynsanyň Allah bilen gatnaşygynда çuňlaşdygyça ruhy älemlere degişli magryfet hem-de maddy älemlere degişli maglumat we tejribe toplar. Hawa, diňe takyk we tebigy ylymlar bilen meşgullanýan şol ylymlarda galar, emma beýleki biri bolsa ruhy älemleriň çägini aşyp maddy älemlere-de dolu düşünip biljek derejä ýeter.

Maddaçylygyň esas ediliп alnan asyrynda ýasaýandygymyz üçin her bir zady maddy ölçeglerde we esaslarda öwrenmek adat boldy. Bu sebäпden hem köпimiz manewiyata ýat bir adamlar bolduk we ruhy gymmatlyklardan jyda düşdük. Bu çalt ýaýraýan

maddylaşma beýnimizden ruhy gymmatlyklary syryp-süpürdi. Rahmet-i ylahydan umyt we haýış edýärис bizi täzeden many we ruh ynsanlary halyna getirsin...

Allah (j.j.) bilen baglaşykda çuňlaşan bir ynsan gaýyp älemine aralaşar, melaikeyi kiram bilen görüşip biler, jynlar bilen gatnaşyk saklar, ruhanylar bilen habarlaşyp biler, Hyzır aleyhissalamy görer, hatda onuň derejesine göteriler... Hezreti Mesih bilen hemdem bolar, Hezreti Mäti bilen tejdit (özgertmek, döwrebaplaşdyrmak, täzeden dikeltmek) söhbetlerinde bolarlar... Hawa, ynsan Allah (j.j.) bilen gatnaşygynда çuňlaşar, şekilden, daş görnüşden halas bolar, bularyň ählisi ruhuň bar güýjüni Allaha wasyl bolmakda ulanyp bilse amala aşar...

Şonuň üçin käbirleriň «Hyzır aleýhissalam bilen nähili görüşyärmışler? Bizem görüşip bilerismi?» diýen ýaly soraglary we düşunjeleri biraz işiň daşynda bolmagyndan we bu zatlaryň oňa ýat bolmagyndan gözbaş alýar. Hyzır (a.s.) görmek her kes üçin mümkündür. Kim bilyär, belki mesjitde hataryňzyň arasynda-da bolup biler. Iň azyndan metjitlerde Hyzyryň (a.s.) mübärek saýasynda ruhuny terbiýeläp kämillege ýetirenler hökman bardyr. Araňyza melaikeyi kiram hem bardyr. Belki maddy älemde maddy älemi seýl edenler, ýagny siziň garaýyşyňzda pany bolan we siziň garaýyşyňz bilen älem-i şahadata tomaşa edip ýören ruhanylar hem bardyr. Siziň içiňizde kalp we duýgularyňz bilen bitewileşen latyf, nurana mahluklar hem bardyr. Emma, olary duýmarsyňz... Hak Tagala maddy taýdan beşeriň ýeten ösüş derejesine deň derejede, ruhy, magnewi taýdan hem bize ösüş gazanmagy nesip etdirsin!..

Sydkdygyna, sadykdygyna her kimiň güwä geçen, ynanýan Serwerimizden (s.a.w.) başlap, biziň döwrümize čenli örän beýik, päkize kişiler, ruhy safiä ýeten kişiler Hyzır aleýhissalam bilenem, Melaikeyi Kiram bilenem, ruhanylar bilen hem görüşendiklerini aýdýarlar.

Serwerimizden (s.a.w.) başlap döwrümize čenli gelip geçen bu beýik şahsyétleriň, ulug pirleriň, ýağszadalaryň elbet, Allahdan örän gorkan, kalplary söýgüden titir-titir titreyän, bu şahslaryň, çem gelen ýagdaýda pikir öne sürmekleri mümkün

däldir. Olar gyşarnyksyz dogry sözlärler. Biz hem hiç bir şübhä orun bermän muňa ynanýarys. Ähl-i keşif we ähl-i müşahade Hyzyr aleýhissalamyň durmuşda bardygyna ynanýarlar. Hadyslaryň toplanan döwründe Buhari we döwürdeşlerinden käbiri «Hyzyr wepat bolupdyr» diýen karara gelseler-de, müjdehit ymamlaryň dördüsü we beýleki fykyhçylar Hyzyr aleýhisselamyň ýaşap ýörenedigini tassyklaýarlar. Netijede, isle onuň zyllinde, isle hut özi bilen bolsun käbir kişiler onuň bilen görüşip bilyärler ýa-da ol olar bilen görüşip biler...

Hyzyr bilen görüşip biljekler, Hyzyryň derejesine göterilen kimselerdir. Gysgaçasy kämillige ýeten, menligini ýeňen kimselerdir. Muňa bir mysal getireliň. Bilişimiz ýaly, Ýunus Emre Taptukyň öýüne elmydam göni odunlar getirer eken. «Näme üçin bularyň barysy göni, tokaýda egri agaç ýokmy?» diýip soranlarynda «Taptukyň öýüne odunuňam egrisi girmez» diýip jogap beripdir. Hawa, göni ýöremelisiň, maksadyňa ýetmelisiň! Ok ýaly dos-dogry bol, nyşanaňa baryp deg...

Taptuk synap görüpdir. (Muny Balhly Ybraýym Edhem, Möwlana Jelaletdin, Ymam Şibli we Şemsi Tebrizi bilen baglanychdyryp hem aýdýarlar). Müridlerden başga biri eline suw gaplaryny alyp çeşmeden gelýär. Bu aralykda edil neşterli ädigi bilen atyny debsilän ýaly, baryp Ýunusyň aýaklaryna, butlaryna neşter dürtüp ganadýar. Ýunus gapyň agzyna gelýänçäler sesini çykarmaýar. Gapynyň öňünde: «Biz o meseläni gaty öň, Sary obada goýup gaýdypdyk» diýýär. Ýagny, nebsimizi diňlemegi, bu agyrlara üns bermegi biz örän öň, obamyzda goýup gaýtdyk diýmek isleýär. Mürid şeýhiň ýanyna gelýär. Şeýh «Näme diýdi?» diýip soraýar. Mürid «Sary köýde goýup gaýtdyk» diýdi diýýär. Şeýh: «Entegem özünüň aladasyny edýär. Bişip ýetişmändir, entegem bişmegi gerek» diýen karara gelipdir.

Ýunus nähili jaýdar aýdypdyr.

«Urana elsiz gerek,
Sögene dilsiz gerek,
Derwüş köňülsiz gerek
Sen derwüş bolup bilmersiň.»

Döwrüň mürşitleri, teblygçylary hem şeýle bolmaly. Ýagny, urana elsiz, sögene dilsiz, Kuran talyby köňülsiz gerek. Göwni galan, darygan Kuran talyby bolmaz. Hyzır bilen görüşmek üçin özüni pikir etmezlik gerek. Nagybendileriň:

«Diýr tariki Nagybendi, gerekdir bu dördi terk,
Terk bu dünýä, terk o dünýä, barlygy terk, terki terk» –
diýilýän senasynda dört zady terk etmegiň esaslary bardyr. Bu
döwürde Hyzyry görmek maksadyňa ýetmek üçin, biziň ýolumyzda-
da dört zat bardyr.

«Mutlak ejizlik, mutlak şewklilik, mutlak pakyrlık, mutlak
şükürlilik, eý dogan.»

“Ruhlar özgermeýändiklerine görä soň emele gelen dälmidirler?” - sowalyna nähili jogap berip bileris?

Bu mesele kelam ylmynyň çuň meselelerinden biridir we bu sowalyň aňyrsynda şular bar. Älem üýtgeýändir. Üýtgemäge tabyndyr we yzygider üýtgäp durandyr. Biz bu sebäpden oňa soň emele gelen manasynda hadis diýýärис. Ýagny, soň dörýändigi üçin hemise özgerip soňlanmaga dogry gidýär. Şonuň üçin özgerip soň gutarýan, ýok bolup gidýän bu zatlary hiç wagt özgermeýän, üýtgemeyän, soňy bolmadyk baky biri tarapyndan döredilip, sazlanandyr» diýýärис. Bu ýörelgä üýtgeýän zadyň üstündäki üýtgemeyän zadyň bardygyny görkezmek ýörelgesi diýlip bilner. Çalşylyp duran we üýtgeýän her zat üýtgemekden, özgermekden, reňklerden, şekillerden arassa, azat bolan bir Zat-y Ejelli Aglanyň (j.j.) bardygyna delildir. Ol bolsa Allahdyr, Wajibul Wüjutdyr. Bütin beşeri we tebigy hadysalardan, kemçiliklerden uzak we mukaddesdir. Zat-y uluhyýet üçin beýan edilen bu girişden soň şeýle bir sorag orta çykýar.

Allah (j.j.) üýtgeýän däldir, Allah (j.j.) üýtgemez. Ol iýmez, içmez, çykdajysy, girdejisi ýokdur. Ezelidir, barlygy, zaty özündendir, şol bir wagtda-da ebedidir.

Beýleki bir tarapdan ruhuň hem ýonekeý aýratynlygy bardyr. Ýagny, ruh maddadan emele gelen däldir. Şol bir wagtda halk äleminden däldir, Kuranyň beýanyна görä ol älem-i emrdendir.

Ýagny, ol atomlaryň bir ýere toplanmasý bilen hasyl bolan barlyk däl, melaike-i kiram ýaly Allahyň emri bilen dörän aň-düşünjeli, nurany kanunlardan ybaratdyr. Tohumdaky pyntyklamak kanuny, planetalar we atomlar, hatda ýadro bilen elektronlaryň arasyndaky dartyş kanuny ýaly, ruh hem bir kanundyr. Emma, ruhuň aňy bardyr. Beýleki kanunlaryň bolsa diriliği we aňy ýokdur.

Ruh maddadan emele gelen bolmandygy üçin ýönekeýdir, eremez, gutarmaz we dargamaz. Berk, üýtgewsiz bir barlygy bardyr. Ine bu tarapy bilen hem – Allah saklasyn! – käbirleriniň aklyna Allaha meňzeýär diýmek ýaly bir zatlar gelýär. Ýagny, Allahyň özgerip üýtgemekden uzak bolşy ýaly, ruhda-da özgerip, üýtgemek ýok. Onda bu ikisiniň tapawudy näme?

Allahyň (j.j.) özgermekden we üýtgemekden, reňkden we şekilden arassa we uzak bolmagy zatyndandyr. Ruh bolsa ýönekeý bir barlyk bolup, Allah tarapyndan ýaradylandyr. Allah halykdyr, ruh mahlukdyr. Allah öz-özüne gaýym we barlygy öz özündendir. Ruh bilen birlikde her bir zat Onuň bilen gaýymdyr. Her bir zat medet isläp elini oňa uzadýar. Ol bolsa «iýýake nestain» sözi bilen ähli medet dilänlere medet berer. Ruh hem Allahdan medet diläp elini uzadan mahlulkardan biridir. Ruhuň barlyggyda Allah bien gaýymdyr. Hawa, ruham Allaha daýandygyça ýaşar. Allaha daýanmasa, ýiter, ýok bolar. Allah aň-düşünjeli, diri bir kanun hökmünde ruhy öz gudrat we eradasyna daýandyryp, şeýdibem onuň barlygyny dowam etdirýär.

Bir mysal getirmekçi bolsak Güneşde şugla, ýsyk we reňkler bardyr. Aýda-da muny synlap bileris. Emma, Güneşi ýok diýip göz öňüne getiren wagtymyz, Aýyň ýagtysyny hem görüp bilmeris. Aýyň ýüzündäki ol görünýän ýagtylyk, Güneşden gaýdýan şöhleleriň jilwesidir. Biz hyálymyzdə Güneşi ýok diýip düşünsek, Aýda-da ýagtylyk galma. Siz Aý bilen Güneşi bu ýagdayda deň tutup bilermisiňiz? Ýok. Kur'an Aý üçin «nur» ýada «münir» meňzetmesini, Güneş üçin bolsa parlap ýanýan bir çyra meňzetmesini ulanypdyr. Bu meňzetmeler bir seredeňde Hak Tagala üçin uýgun görünmeýär. Emma, meseläniň doly beýan edilmegi üçin bu takyk mysaly ulandyk.

Ahyretde-de Allah ruhlar bilen birlikde jesetleri hem baky

etjekdir. Allah baky, olaram baky, emma, bakylygy Allah bilen gaýym. Olar ýok bolup bilerler, emma, Zat-y Ejell-i Agla her dürli nogsanlyklardan uzak we päkdir. Edebi makalalar